

ROVVILTNEMNDA I REGION 6

Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag

Deres ref.: 201101494-/TOR

Vår dato: 29.06.2012

Vår ref.: 2012/1

Arkivnr: 434.0

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse på forslag til endringer i erstatningsordninger for husdyr og tamrein

Det vises til Miljøverndepartementets (MD) høringsbrev datert 10. mars 2012 angående endringer i erstatningsordninger for husdyr og tamrein. Frist for uttalelse er satt til 1. juli 2012.

Situasjonen i region 6

Rovviltnemnda i region 6 har vedtatt forvaltningsplanen (siste gang mai 2011) og definert yngleområder for gaupe, bjørn og jerv. Med tanke på arealdifferensieringen i forvaltningsplanen, har nemnda gått for et byrdefordelingsprinsipp. Dette innebærer at yngleområdene for de 3 ovennevnte rovviltartene er spredt i regionen, slik at enkelte områder ikke skal bære all byrden ved å være yngleområde for samtlige 3 arter. I andre regioner har nemndene valgt å operere med et tydeligere skille mellom rovvilt og beitedyr. Dette i form av å ha geografisk avgrensede områder som er prioritert til henholdsvis beitedyr eller rovvilt. Det bør her nevnes at nemnda i region 6 skal rullere sin forvaltningsplan, og rullert forvaltningsplan er tenkt vedtatt i mai 2013. Yngleområdene er noe av det som skal evalueres i denne forbindelse.

Med unntak av deler av Møre og Romsdal har omtrent alle områder i region 6 fast forekomst av en eller flere rovviltarter, selv om forekomsten varierer. Per i dag er bestanden av gaupe og jerv over bestandsmålet, og det dokumenteres årlig ynglinger av gaupe og jerv utenfor vedtatte yngleområder. Bestandsmålet for bjørn er derimot ikke nådd.

I Møre og Romsdal er det jerven som forvolder mest skade. Det samme kan for så vidt sies om Sør-Trøndelag, men her er også bjørn en skadevolder i deler av fylket. Selv om gaupe også forvolder skade i disse to fylkene er skadene forvoldt av gaupe gått ned de siste årene i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag. I Nord-Trøndelag er det jerv, gaupe og bjørn som er skadevolderne. Bjørnen er skadevolder hovedsakelig i selve yngleområdet for bjørn og i områdene rett utenfor yngleområdet. Alle tre fylkene har dokumenterte skader forvoldt av kongeørn. Enkelte år forekommer det inn streifdyr av ulv som forvolder skade både på husdyr og tamrein.

Region 6 har ca 275 000 sau og lam på utmarksbeite (tall hentet fra organisert beitebruk). Region 6 har også tamrein i hele Nord-Trøndelag, midtre og østlige deler av Sør-Trøndelag og Trollheimen (både i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal). I disse områdene er det til

Postadresse:
Rovviltnemnda i region 6
c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Leder for rovviltnemnda:
Arne Braut
917 32 770
arne.braut@stfk.no

Saksbehandler:
Inge Hafstad
74 16 80 66
iha@fmnt.no

sammen 11 reinbeitedistrikt som har tamrein innenfor region 6 hele eller deler av året. Disse 11 reinbeitedistriktene har omtrent 25 000 dyr i vinterflokk totalt.

Angående endringer i erstatningsordningen for husdyr

Utvalget som har arbeidet med ny erstatningsordning for husdyr anbefaler en nærmere utredning av to mulige erstatningsmodeller. En som innebærer en geografisk differensiert erstatning, og en modell som innebærer erstatning for alt tap på beite. I tillegg ønsker MD høringspartenes syn på utvalgets forslag til endringer i dagens erstatningsordning. Rovviltnemnda i region 6 vil i det følgende diskutere noen av prinsippene i de ulike forslagene.

Ulike erstatningsordninger

Modellen med geografisk differensiert erstatning innebærer en todelt erstatningsordning, hvor søkere behandles etter hvorvidt de befinner seg innenfor en definert rovviltzone eller ikke. Kravet om dokumentasjon frafalles innenfor sonen. Selv om forutsigbarheten for foretakene innenfor rovviltsonen antas å øke ved en slik ordning, kan den også ha negative aspekter som er verdt å påpeke.

Rovviltnemnda stiller spørsmål rundt hvorvidt det vil være konfliktdempende å ha to ulike erstatningssystemer for tap til rovvilt innenfor en region. Mye av dagens konflikt rundt temaet erstatning omhandler nettopp forskjellsbehandling av foretak. Å dele områder i to (innenfor/utenfor rovviltsonen) for så å stille krav til dokumentasjon til den ene parten, mener nemnda kun vil medføre større konflikt rundt erstatningssystemet. Likebehandling og mindre konflikt er noe av hensikten med ny erstatningsordning, og man bør tilstrebe at en erstatningsordning for rovvilttap er mest mulig lik for alle.

Inndeling i "rovviltsoner"

Ordningen med geografisk differensiert erstatning legger til grunn at det defineres hvilke områder som er innenfor/utenfor rovviltsonen, og som følgelig har høy/lav tapsrisiko. Nemnda tror det vil være en krevende øvelse å definere slike rovviltsoner. Slik arealdifferensieringen er i region 6 per dags dato, anser rovviltnemnda at store deler av regionen ligger innenfor rovviltsonen.

En gradering av risikoen i forhold til rovviltbestander vil delvis måtte baseres på skjønn, alt etter tilgjengelig kunnskap. Skjønnsrommet som brukes i en slik soneinndeling har potensialet til å skape betydelig konflikt, noe som vil være en motsetning til intensjonene ved utarbeiding av ny erstatningsordning og målsettingen med rovviltforliket. Diskusjonen rundt dette vil bli størst i grenseområdene til rovviltsonene.

Krav til dokumentasjon av rovviltskade

Krav om dokumentasjon av rovviltskade er mye diskutert i begge erstatningsmodellene som utvalget forslår. Det er kjent at mye av konflikten rundt dagens erstatningssystem er knyttet til spørsmålet om forskjellsbehandling av foretak i nærliggende områder. Spesielt i områder hvor tapsbildet anses å være omtrent det samme, men hvor dokumentasjonsgraden medfører at skjønnsrommet må tillegges vekt i ulik grad.

Ved en ordning hvor alt tap på beite erstattes (naturskadeerstatning), frafaller kravet om dokumentasjon av tapsårsak. Dette er også tilfellet for foretak innenfor rovviltsonen, dersom en geografisk differensiert erstatningsmodell legges til grunn. Ved fjerning av dokumentasjonskravet, endres en del av dagens erstatningsordning det knyttes betydelig konflikt til. Erstatningsordningen vil ikke knyttes direkte opp mot rovvilttap, men i stedet en generell erstatningsordning for tap av dyr i utmark. Mindre bruk av skjønnsrom i områder hvor rovvilt antas å være hovedårsak til tap er nok konfliktdempende i seg selv. En felles forskrift for tap av dyr på utmarksbeite kan bli enklere å forholde seg til både for dyreeiere og forvaltningen.

Dokumentasjon av rovviltskader gir ikke kun informasjon om tapsbildet og skadesituasjonen i ulike områder. Det sier også noe om rovviltsituasjonen i de enkelte beiteområdene, og kan være nytting i forhold til iverksetting av effektive, tapsreducerende tiltak. Dersom kravet til dokumentasjon av rovviltskade fjernes, må slik informasjon innhentes andre steder. Kadaverdokumentasjon har altså en merverdi utover det å dokumentere den aktuelle skaden. Det vil kunne være krevende å få innhentet den informasjonen kadaverdokumentasjonen gir hvis dokumentasjonskravet bortfaller.

Tapsreducerende tiltak

Begge erstatningsmodellene forutsetter at erstatningsbeløpet for tapte dyr settes lavere enn ved dagens ordning. Dette gjøres blant annet for å gi intensiver til fortsatt arbeid med tapsreducerende tiltak. Rovviltnemnda mener det er viktig å ha fokus på god dyrevelferd og tapsreducerende tiltak uavhengig av erstatningsmodell. Et slikt fokus vil også bidra positivt til å gi erstatningssystemet legitimitet. Nemnda ønsker ikke å si noe om størrelsen på erstatningssatsene, annet enn at det ved erstatning av produksjonsdyr fortsatt bør kompenseres for tap av avlsværdi og ikke kun slaktevekt. Det vil være § 19 i naturmangfoldloven som setter minstekravet til hvilke satser, normaltap med videre, som skal benyttes i en slik ordning.

Det må være et krav at alle som ønsker erstatning for tap av husdyr på utmarksbeite, må søke, og at det må settes spesifikke krav til drifta som vilkår for å kunne få erstatning. Vilklårene bør utformes på en måte som sikrer at husdyrholdet, både i utmarksbeitesituasjonen og ellers i året, er av god standard. Dette gjeld både i forhold til Mattilsynet sine generelle krav og tilrådninger, og med tilsynet på utmarksbeite.

Angående endringer i erstatningsordningen for tamrein

Utvalget som har utredet ny erstatningsordning for tamrein mener at erstatningsordningen må baseres på kunnskap om reindrift og rovvilt. Erstatningsordningen bør bli mer forutsigbar for reieneierne, og tilstrebe likebehandling i de forskjellige reinområdene. Det forslås en ny erstatningsordning som baseres på reindrifts- og rovviltfaglige modeller. Per i dag er ikke kunnskapen rundt disse tema god nok, og utvalget foreslår derfor en implementering av dette i to faser.

Fase 1 (2012-2017), hvor en forenklet søknad leveres av siidaandelen og behandles av Fylkesmannen etter endt reindriftsår. Fase 2 (2017-), hvor en fremtidig kunnskapsbasert erstatningsmodell innføres.

Rovviltnemndas vurdering av de foreslåtte endringene

Endringene i erstatningsordningen for tamrein er forslått å gjøre i 2 faser. Fase 1 omhandler implementering av rovvilt- og reindriftsfaglige vurderinger i erstatningssystemet. Rovdata og NINA leverer de rovviltfaglige vurderingene på bestandsstørrelse og – sammensetning, ynglinger, arealbruk og drapsrater. Inntil slike data finnes for hele landet, vil den rovviltfaglige vurderingen også baseres på en skjønnsmessig vurdering av Fylkesmannen.

De reindriftsfaglige vurderingene er tenkt levert av Reindriftsforvaltningen og NINA Tromsø. Disse vil bestå av beregninger om produksjon ut fra tilgjengelig data, samt en vurdering av ressursituasjonen på distriktsnivå. Eventuelt andre ekstraordinære forhold tilknyttet driften vil også komme inn i en slik vurdering.

Rovviltnemnda er positiv til en modell hvor både reindrifts- og rovviltfaglige vurderinger legges til grunn ved beregning av erstatning. Per dags dato er nok ikke alle data tilstrekkelig, og ordningen med innføring i faser virker tilfredsstillende i så måte.

Den nye erstatningsmodellen foreslår å fjerne kravet om dokumentasjon av rovviltskade i reinflokken som vilkår for å få erstatning. Dette anser nemnda som en god løsning, da de faglige vurderingene nevnt ovenfor anses som tilstrekkelig for å utmåle erstatning. Prosjektgruppen foreslår en ordning med rapportsystem for reinkadaver, likt rapportsystemet Rovdata har for observasjoner av store rovdyr. Dette for at slike data fremdeles vil ha verdi i andre sammenhenger, deriblant overvåkingssammenheng. Imidlertid vil det kunne være krevende å få innhentet den informasjonen kadaverdokumentasjonen gir hvis dokumentasjonskravet bortfaller.

Det må fortsatt settes fokus på arbeidet med tapsreducerende tiltak. Rovviltnemnda mener det er viktig å ha fokus på god dyrevelferd og tapsreducerende tiltak selv om dokumentasjonskravet bortfaller. Et slikt fokus vil også bidra positivt til å gi erstatningssystemet legitimitet.

Fase 2 i den foreslåtte ordningen er tenkt implementert etter hvert som data kommer til. Det diskuteres hvorvidt en fremtidig erstatningsmodell i reindriften bør være en forhåndserstatning som fastsettes ved det enkelte reindriftsårs begynnelse. Nemnda har ingen konkrete tanker rundt dette, men er enig med prosjektgruppen i at det er få gode, forebyggende tiltak å iverksette i reindriften.

Prosjektgruppen mener det er mangel på kunnskap både i forhold til rovviltfaglige og reindriftsfaglige vurderinger, og at disse må være på plass før en kunnskapsbasert erstatningsmodell (fase 2) kan benyttes. Gruppen mener det bør avsettes ressurser til dette arbeidet de neste 3-5 årene, slik at denne kunnskapen kan innhentes å implementeres i modellen. Tilstrekkelig kunnskap fra hele landet vil være avgjørende for gi ordningen legitimitet i samtlige reinbeiteområder. Målet for en kunnskapsbasert erstatningsmodell er at den i liten grad skal basere seg på skjønnsrommet hos Fylkesmannen, men heller bygge på gode overvåkingsdata og forskningskunnskap.

Rovviltnemnda i region 6 er positiv til en ny erstatningsmodell for tap av tamrein til rovvilt, og mener en endring i faser er en god måte å gjøre dette på.

Avslutningsvis ønsker rovviltnemnda å påpeke at eventuelle endringer av erstatningsordningene for husdyr og tamrein må gi mest mulig forutsigbarhet for brukerne av

utmærksbeite og at det legges opp til en evaluering av ny ordning etter noen år og at den eventuelt kan justeres hvis evalueringen påpeker behov for dette.

Med hilsen

Arne Braut
Leder

Inge Hafstad
Sekretær

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:			
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Direktoratet for naturforvaltning	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM